

Jaarverslag van het bestuur over 2018

Algemeen deel

Het jaar 2018 had voor het bestuur bij uitstek het karakter van een jaar van transitie. Drie veranderingen speelden daarin mee, van buiten naar binnen geordend: de gewijzigde bestuursverhoudingen in de Algemene Antroposofische Vereniging in Dornach in maart 2018, de aanpassingen in de verhouding tussen de STER en AViN voor wat betreft de exploitatie van het Elisabeth Vreedehuis in de zomer van 2018 en de voorbereiding van de nieuwe bestuursamenstelling per 2019, waarvoor in de zomer en het najaar een proces binnen het bestuur werd gelopen. Voorop stond echter het werken voor de antroposofie en het ontwikkelen van het bewustzijn voor haar.

Jaartheme geest-bezinnen

Het internationale jaartheme 2018 ging uit van de tweede Grondsteenstrofe over het geest-bezinnen. Al enige jaren verdiepen we op de jaarvergadering het thema 'ontmoeting', van 'omgaan met verschillen' (2015), naar het imaginatieve 'beeld van de ander' (2016) en verder tot het inspiratieve 'gevoel voor karma' (wat uit dit imaginatieve beeld kan ontstaan) in 2017 en ten slotte in 2018 tot het intuïtieve kunnen oppakken van het karma (dragen we met begrip het karma van de ander mee?). Dit vraagt om het bezinnen op de gemeenschappelijke opgave, om een geest-bezinnen op tekorten en taken in het hoger geestelijk licht. We verdiepen het geest-bezinnen in dit nieuwe verenigingsjaar 2019 met het beeld van de dag- en nachtzon (de 'Jahresimpuls 2019' uit *Anthroposophie weltweit*). De zon stijgt voor ons op en vuurt ons aan moedig de dag in te stappen. In onze herinnering sluimert echter de ontmoeting van de middernachtszon, die ons door de dag de weg wijst om datgene te doen wat onze diepste impuls is in die dag: *Lasset vom Osten befeuern, was durch den Westen sich gestaltet*.

Een jaar van bezinning werd het in 2018, voor Dornach na het inkrimpen van het bestuur, voor ons als bestuur van AViN en STER, voor de leden van de AViN en voor de werkgroep van de Sectie voor Sociale Wetenschappen in Nederland, waarin onder voorzitterschap van Boudewijn Wilmar (begin 2019 overleden) een rapport werd geschreven over besluitvorming in de AViN. Max Rutgers van Rozenburg maakte eveneens deel uit van deze groep en ook hij overleed, in maart 2018.

Wij werkten in het bestuur aan de Grondsteen elke keer weer verder en dat was voor ons een belangrijke bron van inspiratie op momenten dat het ogenschijnlijk over totaal andere zaken ging. Vanuit het bestuur was er een voorbereidingsgroep samen met Mario en Marleen Matthijsen, Irene Pouwelse en Bob Siepman van den Bergh, die studeerde op de compositie van de Kerstconferentie 1923 en de zeven ritmen van de Grondsteen. Dit mondde uit in de najaarconferentie voor de leden op 27 oktober in het Elisabeth Vreedehuis. Wij zagen dat als een voorbereiding voor een actieve deelname vanuit Nederland naar de kerstconferentie aan het einde van het jaar in het Goetheanum in Dornach. Daartoe brachten wij onze jaarlijkse grondsteenconferentie in als onderdeel van de *Weihnachtstagung 2018: Dem Wesen Anthroposophie begegnen. Die Verwandlungskraft des Grundsteins in Mensch und Gesellschaft*. Uit Nederland hadden enkele bestuursleden en leden meegedaan in een voorbereidende werkgroep te Dornach. Een Nederlandse bijdrage was er daarom ook in het programma. Het bestuur stelde een reisfonds in voor de leden, zodat de financiën geen beletsel zouden zijn om te gaan. Gelukkig was een grote groep van leden die deelnam aan deze

mooie en inspirerende conferentie. Vanuit de Michaëlconferentie 2016 werd hier – met een open uitnodiging aan alle leden – een verdere brug geslagen naar 2023, als wij op de kerstbijeenkomst 100 jaar algemene antroposofische vereniging zullen vieren (en ongetwijfeld ook met andere events in dat jaar!).

Op weg naar Kerstmis waren er na de zomer tal van Michaëlvieringen die hier niet onvermeld mogen blijven, onder meer met een Inspiratiedag door Emma Vink vanuit het bestuur, door de Jeugdsectie, door het nieuwe Elisabeth Vreede-Instituut in Den Haag en door Frans Lutters en Aart Klein in Zeist, eveneens in verband met de rehabilitatie van Elisabeth Vreede en Ita Wegman.

In het verlengde van het Grondsteenwerk liggen verder de meditatiedagen op 26 mei en 3 november te Driebergen (door Clarine Campagne, Jaap van der Weg, Drude van Houwelingen en Saskia Wols). Vanuit het bestuur werd ook in mei deelgenomen aan een conferentie in het Goetheanum over de 12 zintuigen, meer specifiek over Rudolf Steiners tekst *Anthroposophie. Ein Fragment aus dem Jahre 1910* (GA 45). Hoezeer vanuit dit thema de basis van de antroposofische menskunde kan worden begrepen en welke directe relatie er is met de Grondsteen kon daar worden beleefd. Het 'Geist-Besinnen' kan men in het Duits zelfs verstaan als het 'bezintuigen van de geest'. Door de zintuigen ademt de mens geestelijk, zich verbindend met de wereld.

In ruimer perspectief, van het vasthouden van een lijn op de bezinning van onze geschiedenis als antroposofische beweging, stonden wij ook weer stil bij een vervolg van de *Chymische Hochzeit* van Christiaan Rosencreutz en wel door een conferentie in het Elisabeth Vreedehuis op 15 september over de Graaf van St. Germain. Van achter de legenden vandaan verschijnt historisch een inspirerende moderne gestalte, waarover ook in *Motief* door Loek Dullaart een bijdrage verscheen. De sluier is nog lang niet helemaal weggenomen en dit thema blijft mogelijk nog wel even bij ons. In deze sfeer was er op 16 september een inhoudelijke bijdrage over de betekenis van de zeven zegels uit de Openbaringen van Johannes aan een middag over het Project Apocalyps (euritmie). De euritmieopvoering kon door een ongeval niet doorgaan en werd later toch uitgevoerd en komt in het najaar 2019 zeker nog een keer terug als onderdeel van een dag over de Apocalyps.

Besturen en vergaderen

De jaarvergadering in maart 2018 in het Goetheanum in Dornach werd – vanuit bestuurlijk perspectief – met name gedomineerd door de rehabilitatie van Elisabeth Vreede en Ita Wegman door opheffing van het besluit uit 1935 en door de mogelijke herbenoeming van Paul Mackay en Bodo van Plato na een termijn van zeven jaar. Voor de rehabilitatie namen wij in Nederland een zekere 'aanloop', waarover in *Motief* het nodige verscheen. Op respectvolle wijze werden de twee Nederlandse vrouwelijke bestuursleden in het licht geplaatst. Een nieuw Elisabeth Vreede-Instituut zet zich in voor het nagelaten werk en de impuls van Elisabeth Vreede. Hopelijk verflauwt de aandacht niet na het passeren van het formele moment in de jaarvergadering van maart 2018.

Paul Mackay en Bodo van Plato werden niet door de leden bevestigd als lid van het algemene bestuur in Dornach en door het vertrek van Seija Zimmerman slonk het bestuur tot vier leden. Daarop volgde een langere periode van bezinning. In de Vierde Goetheanumbrief aan de leden konden wij lezen dat van nu af aan vanuit de Leiding van het Goetheanum nieuwe bestuursleden zullen worden voorgedragen. Dat is een duidelijk stap naar een breed gedragen verantwoordelijkheid voor de bestuurssamenstelling. Met de secretarissen-generaal werd tweemaal overlegd (in juni in Warschau en in november in Dornach) hoe de algemene vereniging nog meer als 'Weltgesellschaft' kan functioneren, nu er toch de indruk was dat veel lokale leden alleen voor het

stemmen op de jaarvergadering naar het Goetheanum waren gekomen. Of dat een representatief beeld van het gevoel van de wereldvereniging gaf kan men zich afvragen. In de loop van 2019 en 2020 komt dit thema terug.

Op 18 mei 2018 werd de charta van de *World Goetheanum Association* ondertekend. Het wil de instituten en ondernemingen in de werkgebieden verbinden met de Hogeschool. Het eerste World Goetheanum Forum was op 28 en 30 september. Beide keren werd ons bestuur door Andreas Reigersman vertegenwoordigd.

Vanaf zomer 2018 heeft het bestuur intensief nagedacht over de vormgeving van het bestuur en zijn relatie met de leden in de komende bestuurstermijn van vijf jaar voor het merendeel van de bestuursleden. Ons bezinnend en vooruitkijkend zochten wij een constellatie die zou passen bij de opgaven in deze jaren, waarin onder meer door het honderdjaarritme een nieuwe impuls aan de verbinding van Hogeschool en werkgebieden van de antroposofie gegeven moet worden. De World Goetheanum Association is daar een deel van, maar ook vanuit het bestuur en vanuit de leden moeten de verbindingen actief worden gezocht.

Het leidde uiteindelijk tot het voorstel voor nieuwe bestuursleden, zoals op de jaarvergadering 2019 wordt gepresenteerd, en tot de vorming van een kring om het bestuur, dat niet als gesloten vorm, maar als brug voor de nodige andere verbindingen zal hebben te dienen. Het bestuur zal maandelijks met de kring vergaderen.

Verder is de uitkomst dat het bestuur en de Algemene Sectie van de Hogeschool zich nauwer verbinden. Dit geeft een goede grondslag voor het uitreiken naar de leden, instituten en de verdere beweging in de werkgebieden.

Elisabeth Vreedehuis en de STER

Bestuurlijke aandacht vroeg verder het Elisabeth Vreedehuis (Riouwstraat 1, Den Haag). Op zaterdag 20 januari 2018 opende het feestelijk haar deuren en werd ingewijd met de nodige euritmie, muziek en een nieuwe spreuk voor het huis van Pim Blomaard en Rik ten Cate, die nu in het ontmoetingsgedeelte de muur siert. Bijzonder was dat bij de opening wij uit Zwitserland het portret van Elisabeth Vreede door Margarita Woloschin op de valreep voor het huis hadden kunnen verwerven (Friederike van Manen beschreef de lotgevallen in Motief 221 van april 2018).

De praktische verhouding tussen leden, gebruikers en staf (van de STER, de Stichting Exploitatie Riouwstraat) liep niet zo soepel als wij hoopten en het leidde onder meer tot het besluit de inzet van de staf van de STER te beperken tot de echte exploitatie en opnieuw – onder verantwoordelijkheid van het bestuur (waarin Emma Vink het voortouw nam) – te bezien hoe de ledenactiviteiten in het huis georganiseerd kunnen worden zonder te grote belasting van de STER, die haar onvoldoende aan haar opgave zou laten toekomen. Voor Stephan Jordan betekende het wel dat hij meer op afstand van het bestuur kwam.

Het uiteindelijke resultaat werd gepresenteerd in maart dit jaar op een algemene ledenvergadering, met als conclusie van de bijeenkomst dat de nu gevonden status quo zich een tijdje mag bewijzen. Bijzonder blijft het dat de vereniging zich mag verheugen in een actief benut huis in Zeist én in Den Haag (zonder overigens daarbij afbreuk te doen aan de mooie locatie die leden elders realiseerden, zoals eveneens in 2018 geopende Van Dam Huis in Haarlem). De hiervoor genoemde spreuk van het Elisabeth Vreedehuis geeft de geest aan van hetgeen het bestuur niet alleen daar en toen, maar de vereniging in de komende jaren toewent:

*Mogen in dit Vreedehuis
mensen samenkomen
in de geest van deze tijd,
die met innerlijke kracht
horen wat ontwaken wil,
dienen wat beginnen wil,
smeden wat zich vormen wil.*

*Uitgeslagen worden vleugels
welke vuur en vorm verbinden,
hoofd en hart verenigen,
geestelijk leven wekken –
waar religies elkaar verheffen,
kunsten elkaar versterken,
wetenschappen elkaar verrijken.*

*Opdat een fundament ontstaat
uit medemenselijkheid,
initiatieven bloeien,
dienstbaar aan de aarde,
vindbaar voor de sterren –
dat het licht en warmte strale,
Huis van vrede.*

Voor het werk van de secties zij verwezen naar het verslag van de afzonderlijke sectiecoördinatoren. Voor vele andere initiatieven in 2018 die hier geen vermelding konden vinden, is het bestuur de leden buitengewoon dankbaar. Het merendeel van de initiatieven gaat immers van de leden uit en brengen het leven in de vereniging. Tot zover het algemeen verslag over 2018 dat op de jaarvergadering van 8 juni 2019 nader zal worden toegelicht.

Jaap Sijmons, voorzitter (tot 8 juni 2019)